

POSTANOWIENIE

Dnia 10 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Michał Laskowski (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba (sprawozdawca)

SSN Jarosław Matras

Protokolant Katarzyna Gajewska

w sprawie **J. W.**

skazanej za czyn z art. 237 k.k. i inne

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 10 stycznia 2024r.

na posiedzeniu w trybie art. 535§5 k.p.k.

kasacji Prokuratora Generalnego

wniesionej na korzyść skazanej

od postanowienia Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu

z dnia 22 sierpnia 2022r., sygn. akt II Ka 141/22

1. uchyla zaskarżone postanowienie;

**2. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciąża
Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 9 grudnia 2021r., wydanym w sprawie o sygn. akt II K 383/21, Sąd Rejonowy w S. uznał J. W. winną popełnienia dwóch przestępstw, tj.:

- przestępstwa z art. 233§1 i 6 k.k. w zb. z art. 286§1 k.k. w zb. z art. 272 k.k. w zw. z art. 11§2 k.k., polegającego na tym, że w dniu [...] r. w S. , działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadziła Sąd Rejonowy w S. I Wydział Cywilny w osobie Sędziego Sądu Rejonowego w S. A. P. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci masy spadkowej o wartości 151.085,82 zł po zmarłej w dniu 9 lipca 2020r. G. K. , w ten sposób, że na rozprawie przed Sądem

Rejonowym w S. w sprawie o sygn. akt I [...] o stwierdzenie nabycia spadku, będąc uprzedzoną o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań, złożyła nieprawdziwe zapewnienie spadkowe, iż spadkodawczyni nie sporządziła testamentu, czym wprowadziła w błąd Sąd Rejonowy w S. , w wyniku czego doszło do wydania przez wymieniony Sąd w dniu 14 października 2020r. postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku w całości przez J. W. po zmarłej G. K. z pominięciem rzeczywistego spadkobiercy testamentowego w osobie D. S. , czym wyłudziła poświadczenie nieprawdy w tym dokumencie, a następnie w dniu 5 stycznia 2021r. posługując się tym postanowieniem, dokonała z konta bankowego spadkodawczyni przelewu zgromadzonych tam środków pieniężnych w kwocie 116.085,82 zł na swoje konto w banku P. S.A., czym działała na szkodę spadkobiercy w osobie D. S. , za który to występek wymierzono jej karę roku pozbawienia wolności, z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby w wymiarze 3 lat i karę grzywny w wymiarze 200 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 20 zł;

- przestępstwa z art. 273 k.k., polegającego na tym, że w dniu [...] r. w S. , użyła dokumentu poświadczającego nieprawdę określonego w art. 272 k.k. w ten sposób, że przedłożyła w Starostwie Powiatowym w S. jako załącznik do zgłoszenia zmian danych w ewidencji gruntów i budynków, postanowienie Sądu Rejonowego w S. z dnia 14 października 2020r. o stwierdzeniu nabycia spadku w całości przez J. W. po zmarłej G. K. , wiedząc, że pominięto w nim jako rzeczywistego spadkobiercę D. S. , za który to czyn wymierzono jej karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 20 zł.

Na podstawie art. 85§1 k.k. i 86§1 i 2 k.k. Sąd Rejonowy połączył orzeczone jednostkowe kary grzywny i wymierzył skazanej karę łączną grzywny w wymiarze 250 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki dziennej grzywny na kwotę 20 zł. Sąd orzekł ponadto w przedmiocie obowiązków związanych z okresem próby, o środku kompensacyjnym oraz o kosztach postępowania.

Orzeczenie to zostało zaskarżone apelacją prokuratora z dnia 24 marca 2022r., w całości i na niekorzyść J. W. .

Pismem z dnia 18 sierpnia 2022r. prokurator oświadczył o cofnięciu wniesionego środka odwoławczego, w wyniku czego, postanowieniem z dnia 22 sierpnia 2022r., wydanym w sprawie o sygn. akt II Ka 141/22, Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu orzekł o pozostawieniu apelacji prokuratora bez rozpoznania.

Aktualnie kasację od przedmiotowego postanowienia, na korzyść skazanej, wywiódł Prokurator Generalny, zaskarżając orzeczenie w całości i podnosząc zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenia przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 432 k.p.k. w zw. z art. 439§1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17§1 pkt 5 k.p.k., polegającego na uznaniu przez Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu za skuteczne oświadczenia oskarżyciela publicznego o cofnięciu apelacji wniesionej przez niego w całości na niekorzyść oskarżonej J. W. od wyroku Sądu Rejonowego w S. z dnia 9 grudnia 2021r., sygn. akt II K 383/21 i wydaniu postanowienia o pozostawieniu środka odwoławczego bez rozpoznania, podczas gdy oskarżona zmarła w dniu 20 sierpnia 2022r., tj. przed wydaniem tego orzeczenia, co nakazywało Sądowi Odwoławczemu - z uwagi na śmierć oskarżonej - nieuwzględnienie oświadczenia o cofnięciu wniesionego środka odwoławczego i uchylenie zaskarżonego wyroku oraz umorzenie postępowania karnego prowadzonego przeciwko J. W. w oparciu o przepis art. 17§1 pkt 5 k.p.k. i w konsekwencji doprowadziło – mimo zaistnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej, określonej w art. 439§1 pkt 9 k.p.k. – do formalnego uprawomocnienia się wyroku skazującego.

Stawiając tak sformułowany zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu oraz uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w S. z dnia 9 grudnia 2021r., sygn. akt II K 383/21 i umorzenie postępowania na podstawie art. 17§1 pkt 5 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja, w zakresie w jakim skierowana została do postanowienia Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu z dnia 22 sierpnia 2022r. jest oczywiście zasadna w stopniu wymaganym przez art. 535§5 k.p.k., co skutkowało wydaniem orzeczenia na posiedzeniu bez udziału stron. Rozpoznanie sprawy w składzie trzyosobowym motywowane było treścią wniosków kasacyjnych, w których Prokurator Generalny zawarł postulat uchylenia również wyroku Sądu Rejonowego w S. z dnia 9 grudnia

2021r., wydanego w sprawie o sygn. akt II K 383/21 oraz umorzenie postępowania karnego wobec J. W. Zauważenia jednak wymaga, że nadzwyczajny środek odwoławczy, jakim jest kasacja, może być skierowany wyłącznie przeciwko jednemu orzeczeniu. Tym samym poza kompetencjami Sądu Najwyższego pozostawało wzruszenie wyroku skazującego i, w dalszej konsekwencji, umorzenie postępowania karnego, ponieważ leży to w gestii Sądu Odwoławczego.

Przechodząc do meritum zgłoszonej w kasacji problematyki należy wskazać, że w aktach sprawy znajduje się odpis skrócony aktu zgonu J. W. , z którego wynika, iż zmarła ona w dniu 20 sierpnia 2022r.

W dacie wydania postanowienia w przedmiocie pozostawienia bez rozpoznania apelacji prokuratora, tj. 22 sierpnia 2022r., istniała już zatem ujemna przesłanka, uniemożliwiająca dalsze prowadzenie postępowania wobec J. W. , której skutkiem - zgodnie z art. 17§1 pkt 5 k.p.k. - powinno być umorzenie postępowania.

Jak słusznie wskazał Prokurator Generalny, wydanie powyższego postanowienia skutkowało w istocie uprawomocnieniem się wobec J. W. wyroku Sądu Rejonowego w S. z dnia 9 grudnia 2021r., sygn. akt II K 383/21. Tymczasem umorzenie postępowania z powodu śmierci sprawcy, rodziło daleko bardziej korzystne skutki prawne, aniżeli uprawomocnienie się wyroku skazującego.

Jak trafnie stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 kwietnia 2008r., sygn. akt II KK 48/08, śmierć oskarżonego zawsze stoi na przeszkodzie prowadzeniu postępowania karnego (art. 17§1 pkt 5 k.p.k.). Kontynuowanie procesu i wydanie, jak w niniejszej sprawie, orzeczenia skutkującego uprawomocnieniem się wyroku skazującego, stanowi uchybienie określone w art. 439§1 pkt 9 k.p.k. Fakt, że sąd właściwy nie wiedział o wskazanej przeszkodzie, co niewątpliwie wynika z treści uzasadnienia postanowienia z dnia 22 sierpnia 2022r., nie ma znaczenia i nie może uchronić kwestionowanego orzeczenia przed wyeliminowaniem z obrotu prawnego. Śmierć oskarżonego nie stanowi natomiast negatywnej przesłanki postępowania kasacyjnego, jeśli kasacja jest wniesiona na korzyść oskarżonego (art. 529 k.p.k.). Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy również w wyroku z dnia 6 czerwca 2013r., sygn. akt III KK 147/13, podkreślając, iż przepis art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k. jest w swej treści jednoznaczny i bezwzględny,

zatem powinien być stosowany niezależnie od powodów zaistnienia tego uchybienia oraz w każdym stadium procesu, w którym określona w tym przepisie przesłanka zaistnieje.

W niniejszej sprawie nie ulega wątpliwości, że określona w art. 17§1 pkt 5 k.p.k. negatywna przesłanka wystąpiła przed wydaniem przez Sąd Okręgowy postanowienia, skutkującego uprawomocnieniem się wyroku skazującego, a tym samym uznać należy, że postanowienie to jest obarczone uchybieniem wskazanym w art. 439§1 pkt 9 k.p.k., powodującym bezwzględną konieczność uchylenia tego orzeczenia, niezależnie od powodów jego zaistnienia i wpływu na jego treść.

Na obecnym etapie postępowania przedmiotowa sprawa winna wrócić na etap postępowania instancyjnego, zaś Sąd Odwoławczy, z uwagi na okoliczności sprawy, władny będzie jedynie wydać rozstrzygnięcie o umorzeniu postępowania z uwagi na zaistnienie bezwzględnej przesłanki odwoławczej.

Kosztami postępowania kasacyjnego obciążony został Skarb Państwa w oparciu o przepis art. 632 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

[J.J.]

[ał]